

Sivari&Totaali

Antimilitaristinen kulttuurilehti

1/2010

Robottisodan esiinmarssi

Sisältö

Kotimaa s.3-4:

- Ulkoministeriö tahriintui verenpunaiseen
- Reservinkieläytymiskampanja
- Vangitut totaalit

Ulkomaat s.5-6:

- Aseistakieltäytyjälle juridinen voitto Kreikassa
- YK:n ihmisoikeuskomitea tuomitsi Etelä-Korean jälleen
- Kutsuntojen välttely johtamassa kutsuntaiän korottamiseen Venäjällä?

Siviilipalvelus s.7-9:

- Retriittipalvelus Valamon luostarissa
- Aseistakieltäytyjätyövoimalla on Valamossa pitkät perinteet

Totaalikieltäytyminen s.10-11:

- Ketään ei saa satuttaa

Militarismi s.12-15:

- Robottisodan esiinmarssi

Ihmisoikeudet s.16-17:

- Vapaudesta, tyrannesta ja terrorista - San Juan Copala

Talous s. 18-19:

- Sodan ja talouden yhtymäkohtia, osa 1: Johdanto

Kriisinhallinta s. 20-23:

- Rauhan rakentamista vai sodan ruokkimista?

Kirjat s.23:

- Naiset aseistakieltäytyjinä

Kansi:

MARRS sotarobottia esiteltiin Yhdysvaltojen armeijan 519. sotilaspoliisipataljoonalle elokuussa 2008. Photo Courtesy of U.S. Army

Pääkirjoitus

Kansainvälisen politiikan tutkijat ovat jo pitkään kiinnittäneet huomiota siihen mielenkiintoiseen seikkaan, että sana ”sota” on paljolti kadonnut kansainvälisen oikeuden kielestä. Tilalle on tullut monenmoisia ”konflikteja”, ”aseellisia selkauksia” ja ”kriisinhallintaoperaatioita”. Sotimista harjoitetaan edelleen, mutta rumaa sanaa ei haluta yhdistää omaan toimintaan. Asiassa voi nähdä tekopyhyden ohella myös epämääräistä lupaus- mahdollisesta paremmasta tulevaisuudesta. Ja ehkä muutakin. Sodankäynnin muodot ovat aina olleet kirjavia, mutta jo ainakin tuhansien vuosien ajan on useimmissa yhteiskunnissa ollut aina jokin selkeä näkemys siitä millaista on ”oikea” sota. Aina on myös käynyt niin, että sodankäynti on lopulta muuttunut nopeammin kuin käsitykset ”oikeanlaisesta” tavasta käydä sotaa.

Viime vuosikymmeninä sodankäynnin muodot ovat jälleen keran kokeneet nopeita muutoksia, joiden perässä vakiintuneet sota-

käsitykset eivät ole pysyneet. Paradoksaalisesti tämä on ehkä auttanut valtioita ja muita sotien osapuolia oikeuttamaan omaa sotimistaan. Jos sota ei yhtään näytä sellaiselta kuin ”Tuntemattomassa sotilaassa” tai ”Pelastakaa sotamies Ryanissa”, niin ei kai se ole ”oikeaa sotaa”. Ikävin puoli asiassa on se, että kuulu vakiintuneiden sotakäsitysten ja sodan todellisuuden välillä toimii hyvin usein oikeutuksena pöyristyttävälle julmuuksille. Sodassa joka ”ei ole oikeaa sotaa” ei useinkaan koeta tarvetta noudattaa ”oikean sodan sääntöjä”. Ilmiö on meille suomalaisille hyvin tuttu vuoden 1918 tapahtumista.

Nyky-Suomessa on helppo sanoa vastustavansa sotaa, mutta kuka kehtaa sanoa vastustavansa kaikenlaisia ”kriisinhallintaoperaatioita”, jossa taistellaan ”terroristeja”, ”rikollisia” ja ”kapinallisia” vastaan.

Jarkko Saipio
päätoimittaja

Sivari&Totaali-lehti on Aseistakieltäytyjäliitto ry:n neljästi vuodessa julkaisema antimilitaristinen kulttuurilehti.

ISSN 1235-4406

Tilaukset 15 euroa/vuosi.
Tili SAMPO 800017-750541.
Lehden tilaus sisältyy Aseistakieltäytyjäliiton jäsenmaksuun.

Toimitus:

Jarkko Saipio (päätoimittaja)
Simo Hellsten (toimitussihteeri, lehden ulkoasu)
Avustajat numerossa 1/10:
Sampsa Oinaala, Reko Ravela,
Kaj Raninen, Antti Sipilä,
Jukka Vuorio

Painopaikka:
Painotalo Auranen, Forssa
Joutsenmerkitty painolaitos,
lupanumero 441-097

Lehti ottaa mielellään vastaan uusia avustajia, juttuideoita ja palautetta. Sivari&Totaali ei pysty maksamaan avustajille palkkioita. Otathan yhteyttä päätoimittaja Jarkko Saipio paatoimittaja@akl-web.fi.

Lehdessä esitetyt artikkelit eivät välttämättä vastaa kaikkien kirjoittajien tai toimituskunnan näkemyksiä. Kukin seisoo omien artikkeleidensa takana.

Aseistakieltäytyjäliitto/
Sivari&Totaali
Rauhansema
Veturitori 3
00520 Helsinki
www.akl-web.fi

Sivari & Totaali on Aikakauslehtien liitto ry:n sekä kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsen.

Ulkoministeriö tahriintui verenpunaiseen

Suomen yhteistyö NATO:n kanssa on tiivistynyt jatkuvasti 1990-luvulta alkaen. Armeija on saatettu NATO-yhteensopivaksi ja Suomi osallistuu jatkuvasti NATO:n johtamaan sotaan Afganistanissa. Kehitystä kuvastaa hyvin Kalastajatorpalla 3.4. järjestetty NATO-seminaari, johon osallistui virkamiehiä ja poliitikkoja Suomesta, Ruotsista ja NATO:n virallisista jäsenmaista. Seminaarin keskeisenä sisältönä oli juuri Suomen ja Ruotsin NATO-yhteistyö ja osallistuminen NATO-johtosiin operaatioihin.

Ulkoministeriön sisäänkäynti tahriintui seminaarin aikana verenpunaisella, antimilitaristisen Muurinmurtaajat-ryhmän tempaistessa Suomen NATO-lähtymistä vastaan. Ryhmän jäsenet maalasivat Ulkoasiainministeriön seinää verijälkiä symboloivalla punaisella maalilla sekä kiinnittivät seinään NATO:a vastustavia julisteita.

"NATO on kansainvälinen rikkollisjärjestö, joka valmistelelee rikoksia ihmisyyttä vastaan. Se on hyökkäyssotia käyvä sotilasliitto ja pitää hallussaan ydinaseita. Yhteistyötä tekemällä Suomi osallistuu tähän ja keskustelu on keskitynyt siihen, pitäisikö NATO:on virallisesti liittyä vai ei. Liittymisellä ei kuitenkaan ole paljoakaan merkitystä, kun suomalainen ulkopoliitiikka, asekauppa ja armeija ovat jo käytännössä osa NATO:a. Tämä on tapahtunut ilman riittävää keskustelua ja siitä huolimatta, ettei enemmistö suomalaisista puolla sotilasliiton jäsenyyttä.", Muurinmurtaajat toteaa. "Yhteistyön myötä myös Suomi on osallinen NATO:n rikoksiin, ja osallisuutta suunnitellaan ulkoministeriön seinien sisällä".

Kansalaistottelemattomuuden periaatteiden mukaisesti aktion toteuttajat pysyttelivät paikalla siihen saakka kunnes poliisi otti heidät kiinni. Vesiliukoisen maa-

lin levittämiseen osallistuneiden kolmen ihmisen lisäksi kiinniotettiin kuitenkin myös kaksi julisteita teipannutta ihmistä, kaksi tahtumaa vierestä seurannutta sekä kaksi valokuvaajaa. Aiheetta kiinniotetut valmistelevat kantelua laittomasta vapaudenriistosta. Sattumalta juuri päivää ennen aktiota eduskunnan apulaisoikeusmies Jussi Pajujoja antoi Tampereen poliisille moitteet kolmen kansalaistottelemattomuuteen osallistumattoman henkilön kiinniotosta. Nämä kiinniotot tapahtuivat Muurinmurtaajien 4.6.2008 armeijan lippujuhlapäivänä Tampereella järjestämän kansalaistottelemattomuustapahtuman yhteydessä.

Muurinmurtaajat on antimilitaristinen kansalaistottelemattomuusryhmä, joka on toiminut 1990-luvun lopulta alkaen. Ryhmä on riippumaton muista järjestöistä, mutta Aseistakieltäytyjäliitto tukee sitä.

Reservinkielletymiskampanja

Reservinkielletyminen, lakiteknisesti ottaen täydennyspalvelukseen hakeutuminen, on aseistakieltäytymisvaihtoehto asevelvollisuuden tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaneille. Kielletyminen tapahtuu täyttämällä täydennyspalveluslomake, joka löytyy pdf-muodossa mm. Aseistakieltäytyjäliiton nettisivuilta (www.akl-web.fi/reservi). Uusi siviilipalveluslaki, joka astui voimaan 1.8.2009 sisältää parannuksia reservinkielletyjän asemaan, tärkeimpänä vapautuksen aseellisesta palveluksesta sodan aikana. Tämän johdosta AKL aloittaa reservinkielletymiskampanjan.

Reservinkielletymiskampanjan ensimmäinen vaihe käynnistyy kesällä 2010. Aseistakieltäytyjäliitto kerää kielletymispäätöksen tehneiltä reserviläisiltä täy-

dennyspalveluslomakkeita. Nämä lomakkeet toimitetaan syksyllä yhtenä pakettina eteenpäin. Kampanjan tarkoitus on näyttää, että kielletyminen on myös reserviläiselle normaali vaihtoehto. Lomakkeita otetaan vastaan paitsi Aseistakieltäytyjäliiton toimistolla, myös järjestön infopöydillä erilaisten tapahtumien yhteydessä. Tällaisia tapahtumia ovat mm. Provinssirock, Ilosaarirock, Puntalarock ja Ruokaa Ei Aseita –ruoanjakotilaisuudet.

Kampanjan kantava teema on War Resisters' Internationalin, Aseistakieltäytyjäliiton kansainvälisen kattojärjestön, tunnuslause: ”Sota on rikos ihmiskuntaa vastaan, siksi olen päättänyt olla tukematta mitään sotaa ja kamppailla kaikkien sotien syiden poistamiseksi”. Kampanjaan osallistuessaan voi joko käyttää tätä tunnuslausetta tai laittaa sen

sijaan tai ohella oman kielletymisperusteen.

Armeijan ja reservin olemassaolo ovat jo itsessään esiehtoja sodalle, ja reservistä irtautuminen on myös irtautumista sodan väkivaltakoneistosta itsestään. Kampanja tulee jatkumaan kesän jälkeenkin eri tilaisuuksissa ja täydennyspalveluslomakkeita voi koska tahansa palauttaa aseistakieltäytyjäliiton toimistolle.

Lisätietoja:

Kampanjan vetäjä:
Antti J. Sipilä, hallituksen jäsen,
Aseistakieltäytyjäliitto.
050 3123 994,
antti.j.sipila@gmail.com

Aseistakieltäytyjäliiton toimisto:
040 8362 786,
toimisto@akl-web.fi

Vangitut totaalit Lähetä tukipostia!

1.5.2010 Suomen vankiloissa istui seitsemän aseistakieltäytyjää. Tukipostia saa lähettää ainakin seuraaville totaali-kieltäytyjille:

Ridge Suomäki

(23.2.-23.8.2010)

Suomenlinnan avovankila
Suomenlinna C 86
00190 Helsinki

Andrei Nuutinen

(10.2.-7.8.2010)

Suomenlinnan avovankila
Suomenlinna C 86
00190 Helsinki

Totaalikieltäytyjien vankeustuomio on puolet suorittamatta olevasta henkilökohtaisesta palvelusajasta siviilipalvelusajaksi muutettuna. Maksimituomio on siis 181 vuorokautta. Varusmiespalveluksesta kielletyville totaaleille on usein langettu lisäksi ehdollisia vankeusrangaistuksia karkamisesta.

Totaali tuomitaan ”asevelvollisuudesta kielletymisestä”, mikäli hän on varusmies kielletyessään (L 28.12.2007/1438, 118 §). Jos hän on sivari, tuomio tulee ”siviilipalveluk-

sesta kielletymisestä” (L 28.12.2007/1446, 74 §). Aseistakieltäytyjiä voi joutua vankilaan myös siviilipalvelusrikoksesta syytettynä (L 28.12.2007/1446, 75 §).

Aseistakieltäytyjälle juridinen voitto Kreikassa

Kreikan valtioneuvosto (vastaa Korkeinta hallinto-oikeutta – suom.) kumosi yllättäen erään aseistakieltäytyjiä diskriminoivan käytännön maassa. Käsitellessään vuonna 1992 armeijassa palvelleen, mutta myöhemmin Jehovan todistajaksi kääntyneen aseistakieltäytyjä

Evangelos Delisin tapausta valtioneuvosto päätti 15.1.2010, että Kreikan aseistakieltäytymislainsäädäntöä "tulee tulkita sillä tavoin, että henkilöllä on oikeus muuttaa uskonnollista vakaumustaan myös palveluksen suorittamisen jälkeen ja että hänellä on oikeus vaatia aseistakieltäytyjän asemaa". Evangelos Delis oli hakenut aseistakieltäytyjän statusta kun hänet kutsuttiin kertausharjoituk-

siin. Viranomaiset hylkäsivät hakemuksen sillä perusteella, että reserviläisellä ei siihen ole oikeutta.

Aseistakieltäytymistä säätelevän lain (3421/2005) 59. artiklan 3. kappaleen mukaan "ne, jotka ovat kantaneet asetta min-kä tahansa ajan Kreikan tai muiden maiden asevoimissa tai turvallisuusjoukoissa", eivät voi olla aseistakieltäytyjiä. Näin ollen palvelusta suorittavat ja reserviläiset eivät voi hakea aseistakieltäytyjäksi. Valtioneuvoston päätös tulkitsee kyseisen lakipykälän virheelliseksi.

Päätöksessään valtioneuvosto viittasi Kreikan perustuslain "persoonallisuuden vapaata kehittymistä" ja "uskonnonvapaut-

ta" koskeviin säädöksiin sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen pykäliin.

Asia palautettiin puolustusministeriölle ja valtio määrätti maksamaan Delisin oikeudenkäyntikulut. Delis oli tyytyväinen päätökseen ja toivoo, että se hyödyttää muita aseistakieltäytyjiä Kreikassa ja muissa maissa.

Lähteet: Watchtower Society: Greece protects fundamental human right, 22.4.2010; War Resisters' International: Country Report: Greece, 23.10.2008; The Constitution of Greece.

YK:n ihmisoikeuskomitea tuomitsi Etelä-Korean jälleen

Huhtikuun 14. päivänä YK:n ihmisoikeuskomitea teki päätöksen 11 uudesta aseistakieltäytyjätapauksesta. Tapaukset oli jätetty ihmisoikeuskomitealle 15.5. 2007 sen jälkeen, kun ihmisoikeuskomitea oli tehnyt ensimmäisen Etelä-Korean valtion tuomitsevan päätöksensä marraskuussa 2006. Aikaisemman päätöksensä linjan mukaisesti ihmisoikeuskomitea tuli seuraavaan johtopäätökseen:

"7.4 Komitea panee merkille, että asianomistajien kieltäytyminen pakollisesta asevelvollisuudesta oli suora ilmaus heidän uskonnollisesta vakaumuksestaan, josta he kiistämättä pitivät kiinni, ja että asianomistajien tästä seuranneet tuomiot ja rangaistukset rikkovat heidän mielipiteenvapauttaan ja rajoittavat heidän mahdollisuuttaan ilmentää uskonnonvapauttaan. Komitea katsoo, että valtio-osapuoli (Etelä-Korea) ei ole osoittanut, että nykyisissä tapauksissa mainitut rajoitukset olivat tarpeellisia (kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen) artiklan 18 § 3 ja että se on

Chang-geun Yeom, yksi asianomistajista, joutui viettämään 18 kk vankilassa aseistakieltäytymisestä.

rikkonut sopimuksen artiklan 18 § 1 (oikeus ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauteen).

8. Ihmisoikeuskomitea kansalais- ja poliittisten oikeuksien sopimuksen valinnaisen pöytäkirjan artiklan 5 § 4 puitteissa tulee siihen johtopäätökseen, että komitean saamat faktat paljastavat, että jokaisen asianomistajan tapauksessa Korean tasavalta on rikkonut sopimuksen artiklan 18 § 1."

Komitea myös nosti esiin, että Etelä-Korean valtiolla "on velvol-

lisuus tarjota asianomistajille korvaus, mukaan lukien taloudellinen korvaus. Valtio-osapuolella on velvollisuus välttää vastaavia tapauksia tulevaisuudessa".

Korean solidaarisuus aseistakieltäytyjille (KSCO) kertoi War Resisters' Internationalille, että päätös vielä 488 lisätapauksesta on käsittelyssä. He myös kertoivat aseistakieltäytyjien aikovan hakea valtiolta taloudellista korvausta oikeusteitse.

Ihmisoikeuskomitea "toivoo saavansa valtio-osapuolelta 180 päivän sisällä tiedon siitä, mihin toimiin se on ryhtynyt komitean näkemysten panemiseksi täytätöön".

Lähteet: Human Rights Committee: Communications Nos. 1593 to 1603/2007, CCPR/C/98/D/1593-1603/2007, 14 April 2010; Email Jungmin Choi, 3 May 2010

(CO-Update May/June 2010)

Kutsuntojen välttely johtamassa kutsuntaiän korottamiseen Venäjällä?

Kutsuntaikään tulevien ikäluokkien pienentyessä ja kutsunnoista poisjäävien määrän kasvaessa Venäjän puolustusministeriö haluaa pidentää kevätkutsuntoja, nostaa palvelukseen värvättävien yläikärajan 30 vuoteen, karsia lykkäysperusteita ja saattaa oikeuden eteen ne, jotka välttelevät palvelukseen määräämistä laittomin keinoin.

Eurasia Review -uutispalvelun mukaan Venäjän asevoimien värväysoaston päällikkö, kenraaliversti **Vasili Smirnov** vaati kutsuntojen jatkamista elokuun loppuun saakka, jotta sotilasviranomaisilla olisi mahdollisuuksia kerätä enemmän ihmisiä osallistumaan niihin. Hän kertoi, että viime vuonna 100 000 henkilöä kieltäytyi palvelemasta ja että nyt "10 000 [mahdollista] palvelukseen kutsuttavaa ei halua ottaa vastaan kutsuntamääräystä".

"Stoletie" puolestaan kertoi pääesikunnan päällikön kenraali **Nikolai Makarovin** sanoneen, että noin 200 000 ihmistä pyrkii välttelemään palvelusta ja että armeija haluaa painostaa syyttäjäviranomaisia tuomaan sotilaspalveluksen suorittamisesta kieltäytyvät oikeuteen.

Tämän lisäksi puolustusministeriö ilmoitti haluavansa nostaa värvättävien yläikärajan 27 vuodesta 30:een, kutsuntavelvollisten määrän kasvattamiseksi ainakin toistaiseksi. "Useimmissa maissa palvelukseen saatetaan kutsua pitkälti yli 30-vuotiaita, mutta me olemme ehdottaneet asevelvollisuusiän nostoa 30:een", sanoi kenraaliversti **Vasili Smirnov** uutistoimisto RIA Novostin mukaan.

Lisäksi puolustusministeriö ehdotti, että "70 prosentilta korkeampaa koulutusta antavia instituutioita, joiden opiskelijoille myönnetään lykkäystä, poistettaisiin lykkäysoikeus."

Sotilaiden Äitien komiteoiden liiton puheenjohtaja **Valentina Melnikova** sanoi olevansa järkyttynyt sotilaskomentajien vaatimuksista. Aktivistit ja asiantuntijat varoittavat, että jos nämä toimenpiteet toteutetaan, Venäjän armeija saa ehkä kutsuntakiintiönsä täyteen tällä kertaa, mutta hintana ovat taloudelliset ongelmat, jotka näkyvät erityisesti nuorten miesten elämässä, sekä armeijakielteisyyden kasvu yleisessä mielipiteessä.

Melnikova sanoi "Svobodnaja pressan" haastattelussa, että ehdotukset merkitsevät "kenraalien vallankaappausyritystä" ja jopa tuovat mieleen "elokuun 1991". Tämä sen johdosta, hän jatkoi, että puolustusministeri **Anatoli Serdjukov** oli tavannut hänen ryhmänsä edustajia vain yhdeksää päivää aiemmin ja kertonut, ettei hänellä ole tämänkaltaisia suunnitelmia.

Vaikka asevelvollisuus herättää laajamittaista vastarintaa Venäjällä, vastarinta ei kanavoitu Venäjän lain tarjoaman aseistakieltäytymismahdollisuuden kautta. Russia Today -televisiokanava kertoi 4. toukokuuta, että "siviilipalvelus vaihtoehtona pakolliselle armeijapalvelukselle ei ole ollut erityisen suosittu Venäjällä. Syynä ei ole ainoastaan se, että oikeutta palvella armeijan ulkopuolella on vaikea saada, vaan myös se, että tämän päätöksen tekevät joutuvat

usein ikätovereidensa pilkan kohteeksi."

Venäjällä siviilipalveluksen armeijaan sijaan valinneiden osuus on alle 1 prosentti kaikista värvätyistä. Osuus on vähentynyt koko ajan, aina siitä lähtien kun siviilipalvelus mahdollistettiin kuusi vuotta sitten.

Siviilipalvelus merkitsee 21 kuukauden kovaa työtä 12 kuukautta kestävästä armeijapalveluksen sijaan, joten ei ole ihme, että vaihtoehtopalvelus on hyvin epäsuosittu Venäjällä. Monet ajattelevat, että vanhuksista huolehtiminen tai katujen puhtaanapito on sopimatonta "tosi miehelle", joka haluaa palvella maataan. Armeijan ja perinteisten maskuliinisuuskäsitysten yhteyttä tuo esiin myös Venäjän asevoimien värväysoaston päällikkö Vasili Smirnov. Hän sanoi Russia Today -kanavan mukaan: "Uskon, että jokainen nuori mies haluaa lapsuudesta saakka kokea armeijaelämän, luultavasti se on heillä verissä".

Useimmat Venäjän valtion tarjoamaa laillista mahdollisuutta hyödyntävät aseistakieltäytyvät ovat uskonnollisten ryhmien jäseniä. Muut kieltäytyvät vastustavat palvelukseen määräämistä muihin keinoin tai välttelevät kutsuntoja.

Lähteet: Eurasia Review: Draft Resistance Forcing Russia's Generals To Scramble For Soldiers, 1.5.2010; RIA Novosti: Russian military looks to extend draft age, 29.4.2010; Russia Today: Civil service still not an alternative to army, 4.5.2010

(CO-Update May/June 2010)

Retriittipalvelus

Valamon luostarissa siviilipalvelusvuoden voi käyttää vaikka itsensä etsimiseen.

Teksti ja kuvat: Sampsu Oinaala

Valamon luostari Heinävedellä Etelä-Savossa uinuu lumivaipassaan talviunta. Valamon aika jakautuu kahtia. Kesällä ja ortodoksien pyhäpäivinä luostari on tupaten täynnä turisteja, mutta sydäntalvella on hiljaista. Tänä talvena on vielä tavallistakin rauhallisempaa, sillä hotelli ja ravintola ovat olleet remontin takia kiinni.

Heikki Vanhanen tulee pysäkkille vastaan. 20-vuotias mies on ollut siviilipalveluksessa Valamossa nyt puoli vuotta.

"En ollut koskaan käynyt täällä. Olin ollut puoli vuotta reissamassa Aasiassa ja sitten jouduin sivariin. Piti löytää joku paikka. Tästä tuli hyvät fiilikset", Vanhanen kertoo.

Hän on kotoisin itärjan tuntumasta Uukuniemeltä, mutta asunut viime vuosina pitkin poikin Suomea. "Olen muuttanut usein. Halusin asettua hetkeksi. Ajattelin, että täällä on ainakin aikaa - voi miettiä omia meininkejä."

Hyvät fiilikset eivät ole karisseet kuudessa kuukaudessa. "Si-

kanopeesti on mennyt aika. Käyn juoksemassa, soitan kitaraa, kirjoittelen..."

Irtautuminen kulutusyh-teiskunnasta

Valamon siviilipalvelusmiesten koti on Vanha munkkila. Kauniissa hirsitalossa majoittuvat myös luostarin lukuisat talkoolaiset. Sivarikämpät näyttävät sivarikämpiltä: tavaroita hujan hajan, läppäri pöydällä.

"Täällä on WLAN. Mun työt alkaa kahdelta. Voin olla koneella aamuun asti. Sitten käyn aamiaisella ja menen nukkumaan", kuvailee tiskaajana palvelustaan suorittava **Perttu Aflecht**, 19.

Joensuulaismies on ollut luostarissa jo kymmenen kuukautta. Hän päätyi Valamoon, koska äiti on töissä luostarin kansanopistossa. "Kaksi ekaa kuukautta vitutti, nyt on ihan jees."

Luostari on syrjässä. Heinäveden kirkonkylään kertyy matkaa 40 kilometriä ja Karvion kyläänkin 15.

"Karviossa on Neste ja kauppa. Olen käynyt siellä pyörällä. Täällä käy kauppa-auto pari kertaa viikossa", Aflecht kertoo.

Heikki Vanhaselle syrjäisyys on merkinnyt hetkellistä irtautumista kulutusyhteiskunnasta. Kun ylläpito hoituu luostarin puolesta, päivärahat saavat karttua tilille.

"Parikymppiä on mennyt puolessa vuodessa. En edes tiedä, missä mun rahapussi on."

Sivarista munkiksi Kyprokselle

Tällä hetkellä siviilipalvelusmiehiä on luostarissa viisi ja heistä paikalla kolme. Valamon sivarit jakautuvat moneen ryhmään. Jotkut ovat hartaita ortodokseja. Tälläkin hetkellä luostarin kanttorina työskentelee siviilipalvelusmies.

Sitten on niitä, jotka tulevat etsimään jotakin. Jotkut myös löytävät. Täältä on lähdetty palveluksen jälkeen pappiseminaariin ja munkiksi Kyprokselle.

Enemmistö on kuitenkin taviksia, joiden suhde uskontoon on positiivinen, mutta etäinen. Siihen joukkoon taitavat kuulua myös kaikki tapaamani sivarit.

"Täällä ei kirkoteta ketään. Tämä on juuri niin hengellinen mesta kuin itselleen tekee", pohtii porvoolainen **Peitsa Suoniemi**, 20.

Suoniemi on käynyt pyörähtämässä jumalanpalveluksessa yhdeksän kuukauden aikana kerran. "On täällä vähän avartanut maail-

mankuvaansa. Nyt tietää jotakin ortodoksisuudestakin."

Heikki Vanhanen on fiilisteltyt uskontoa enemmänkin. "Tottakai, kun kerran täällä olen ja se on se juttu täällä. Aina joskus käyn palveluksessa aamukuudelta ennen töitä. Aiemmin en tiennyt ortodoksisuudesta mitään."

40 päivää ilman lihaa

Valamon siviilipalvelusmiesten työkenttä on moninainen. He palvelevat turisteja vastaanotossa, työskentelevät keittiössä, auttavat remonteissa ja ovat mukana pyörittämässä kirjastoa ja kansanopistoa.

"Me ollaan aika tärkeitä täällä", Vanhanen arvelee.

Töitä tehdään yleensä kolmesta neljään viikkoa putkeen. Sitten on pitkä vapaa. Helsinkiin pääsee bussilla suoraan luostarin pihalta. "Seuraava loma on peräti 16 päivää", Peitsa Suoniemi myhäilee.

Ruokailu hoituu ravintolassa, jossa syövät myös luostarin henkilökunta ja turistit. Ravintola noudattaa ortodoksista kalenteria. "Nyt alkaa suuri paasto, eli 40 päivään ei tarjota lihaa", Peitsa kertoo.

"Sitten onkin taas koko ajan savulohta", Perttu Aflecht irvistää.

Illat kuluvat lukemalla, kirjoittamalla tai katsomalla televisiota. Kesäisin voi käydä rantasaunassa ja pulahtaa uimaan Juojärven siunattuun veteen.

"Liikun luonnossa. Korppi lentää tästä joka päivä yli. Kesällä seurailin viirupöllön poikasia", Suoniemi kertoo.

Kansanopiston kurssit ovat sivareille avoimia. Vanhanen on ehtinyt jo käydä kirjoittajakoulutuksessa ja Ortodoksisuus tutuksi -kurssilla.

Monille siviilipalvelusmiehille paras kokemus eristyksissä vietyä vuodesta lienee kuitenkin itsensä kohtaaminen. "Tietyllä tavalla täällä on irti maailmasta. Se on aika rentouttavaa", Peitsa Suoniemi tiivistää.

"Täällä ei kirkoteta ketään."

Luostari arvostaa sivareitaan

Aseistakieltäytyjätyövoimalla on Valamossa pitkät perinteet

Samps Oinaala

Arkkimandriitta **Sergeitä** hymyilyttää, kun kerron sivareiden sanoneen, ettei täällä lyödä ketään "kirjalla päähän".

"Jokainen saa olla sitä, mitä on. On meillä ollut jopa kirkkoon kuulumattomia miehiä palveluksessa. Kunhan sopeutuu luostarin kuvioihin", luostarin johtaja linjaa.

Valamossa on pitkä sivariperinne. Ensimmäiset aseistakieltäytyjät tulivat luostariin jo 80-luvun alussa. Parhaimmillaan heitä on ollut kymmenkunta, nyt puolenkymmentä. Vuosien 1987-92 tilapäisen siviilipalveluslain aikana Valamon kansanopisto toimi myös yhtenä useista siviilipalvelusmiesten koulutuskeskuksista.

Sivarit toimivat varsin vastuullisissa tehtävissä.

"On ollut arkkitehti, joka suunnitteli hotellin kalustuksen. Täällä on ollut toimittajia ja metsänhoitajia sivarina. Yksi on työskennellyt pappina, yksi taas veti kehitysyhteistyöprojektia", Arkkimandriitta luettelee.

Luostarin vt. taloudenhoitaja **Harri Kosunen** muistuttaa, että aseistakieltäytyjien työpanos on myös taloudellisesti merkittävä.

"Tämä ei ole kirkon tai valtion laitos. Luostari elättää itse itsensä. Siksi edullinen työvoima on tärkeää."

Positiivisia kokemuksia

Kosunen mukaan suurin osa siviilipalvelusmiehistä on tullut Vala-

moon kaupungeista, esimerkiksi Tampereen seudulta on löytynyt paljon sivareita. Ennen palveluksen alkua heidät kutsutaan tutustumaan luostariin, jotta miehet tietävät, mihin ovat tulossa.

"Aika moni sanoo, että haluaa vuoden verran kokeilla hiljaisuutta. Suurin osa on kokenut tämän positiivisena. Jotkut kaverit ovat löytäneet täältä jopa ammatin."

Arkkimandriitta Sergei kertoo, ettei isoja ongelmia ole ollut.

"Tässä ei ole huvittelupaikkoja lähellä eli tämä vaatii tietynlaisen luonteen. Ihan joku poikkeustapaus on ollut, joka on keskeyttä-

nyt. En muista, että kukaan olisi kotiutunut pettyneenä."

Monet siviilipalvelusmiehet ovat myös palanneet luostariin siinä satojen talkootyöntekijöiden joukossa, joka vuosittain auttaa Valamon töissä.

Viime vuonna kävi ensi kertaa niin, että avoin palvelupaikka oli pitkään täyttämättä. Luostarin johtaja toivoo, ettei tapaus toistuisi.

"On ollut onni saada lahjakkaita nuoria tänne. Jos vain tulijoita riittää, otamme mielellämme."

Ketään ei saa satuttaa

Teksti: Jukka Vuorio

Suomenlinnan työsiirtolassa totaalikieltäytymistuomion vuonna 2008 istunut **Solonen** saapuu haastatteluun ääni käheänä ja tilaa teetä. Takana on kuulemma 10 keikkaa 20 päivässä, ja haastattelustakin mies lähtee kiireellä suoraan soundcheckiin.

26-vuotias mies on sonnustautunut perinteisiin räppärin vaatteisiin, isoon huppariin ja väljiin roikkuviin farkkuihin.

”Mutsi on aina sanonut, että ketään ei saa satuttaa. Se on ollut hyvä ohje. Armeijasta mietin, että sehän on loppujen lopuksi tappamisen harjoittelua. En minä halua ketään tappaa tai sellaista harjoitella. Mietin lisäksi, että mikä olisi kokemuksena mielenkiintoisin, intti, sivari vai totaali, ja päädyin totaaliin.”

Kulunut aika kieltäytymispäätöksestä vankilatuomion alkamiseen oli räppärin mielestä turhan pitkä. Kun tietää joutuvansa vankilaan, ei elämää saa oikein vietyä eteenpäin. Ei oikein motivoi hakea esimerkiksi uutta työtä tai koulutusta, kun sen kuitenkin joutuisi jättämään kesken. Vapautuspäivän tunnelmien muisteleminen hymyilyttää kuitenkin Solosta yhä.

”Kokonaisuutena se prosessi kieltäytymisestä linnaan joutumiseen ja sieltä sitten vapautumiseen oli pitkästyttävä. Mulla kesti yhdeksän kuukautta, ennen kuin jouduin vankilaan. Siinä ehti asiaa kelata jo tosi paljon. Aluksi olin linnassa jännittynyt ja aika-moisessa adrenaliinipöhinässä. Kun se tasaantui, alkoi elämä olla vain tosi hidasta ja tylsää. Vankila tappaa kyllä luovuuden tosi pahasti. Loppuvaiheessa ahdistus alkoi olla sitä luokkaa, ettei uniakaan tullut kunnolla. Kun vapau-

duin marraskuussa, olivat lumikivokset lähes kolmemetrisiä, mutta se ei haitannut yhtään, kun fiilis oli niin mahtava. Hymyilin koko päivän kuin Naantalin aurinko ja tuulettelin vaan.”

Viime vuosina on julkisessa keskustelussa esitetty lukuisia erilaisia mielipiteitä ja näkemyksiä siitä, pitäisikö Suomessa olla nykyisenlainen asevelvollisuusjärjestelmä vai ken-

ties jokin aivan toinen. Yhä kasvava joukko on ollut lisäksi sitä mieltä, että armeijaa ei tarvittaisi laisinkaan. Mutta mitä ajattelee asiasta teetä hörppivä räppäri?

”Se on vaikea kysymys, koska siihen on noin tuhat eri kulmaa mistä asiaa miettiä. Kuitenkin ihmisellä pitäisi elämässään olla vallinnanvapaus, eikä ainakaan vankilaan pitäisi joutua.”

Nykyään Helsingin Malminkar-

”Vankilassa viihdykkeet ovat vähissä. Kun sain kirjeitä, arvostin sitä todella paljon.”

tanossa asuva Solonen ei aikoinaan nähnyt tarvetta hankkia vapautusta asevelvollisuudesta, vaikka sekin vaihtoehto oli hetken pöydällä.

”Kyllä mä harkitsin sitäkin.

Mutta ei sitä tullut tehtyä, koska joku ääni mun sisällä sanoi, että mene sinne kokemaan minkälaista se totaalinen kontrolli on. Elämäsähän on kyse myös kokemusten keräämisestä. Helpoksihan se hullunpapereiden saaminen on nykyään tehty, ja olen kuullut niiden hankkimisesta jos jonkinlaista tarinaa.”

Vankilatuomionsa aikana räppäri sai tukipostia tutuilta ja tuntemattomilta. Jokainen kirje lämmitti ja piristi aseistakieltäytyjää, ja Solonen sanookin kirjeiden lähettämisen olevan paras tapa auttaa kiven sisässä olevia.

”Vankilassa viihdykkeet ovat vähissä. Kun sain kirjeitä, arvostin sitä todella paljon. Kirjeitä tuli tietysti tutuilta, mutta myös tuntemattomilta. Eräs tyyppi laittoi kirjeen mukana mulle viiden euron setelin. Sain sillä viikon kahvit, ja mietin vielä pitkään sitä viikkoa pitempään, miten hieno tuen osoitus. Mutta olisi siis pelkkä kirjekin jo piristänyt.”

Rapin SM-kisoja on käyty vuodesta 2000 lähtien. Kisoissa kaksi räppäriä kerrallaan kilpailee toisinaan vastaan ja yrittää pudottaa toisen jatkosta räppäämällä. **Ruudolf**, entiseltä taiteilijanimeltään Rudi Rääväsuu, on ainoa joka on voittanut kisat kahdesti. Solosellaan on vyöllään yksi voitto.

”Vuonna 2001 SM-kisat oli varsinainen multispektaakkeli. Siellä oli finaalissa Ruudolf ja **Redrama**. Seuraavana vuonna kun minä voitin, ei muilla ollut niin paljon lavakokemusta kuin mulla. Ainoas-

taan finaali Ahmaa vastaan oli vaativa. Siinä meni battlet aika tasan, mutta mä osasin ottaa enemmän tuomarit ja yleisön huomioon. Kyllä mä sanoisin, että bätlääminen on räpin vaativin ala. On se niin eri asia heittää ihan lonkalta oivaltavaa läppää kuin istua himassa alas kirjoittamaan riimejä.”

Soloselta riittää kehuja myös muille räppäreille, vaikka kaikki tekevät keskenään hyvin erilaista musiikkia.

”Ruudolf on mulle suoranainen idoli ja se on hyvä esimerkki nuorillekin. **Pyhimys** on loistava lyyriko, **Asa** on paras tulkitsija, **Ritari-kunta** on tehnyt pitkään hyvää duunia ja **Laineenkasper** on mahtava tarinankertaja.”

Kesällä seuraavan levynsä tekemiseen keskittyvä räppäri on tullut toimeen musiikillaan jo kohta vuoden. Saman tien hän toivoo jatkuvan tulevaisuudessaan.

”Pystyn tällä hetkellä elättämään itseni räppiä tekemällä, välillä hyvin ja välillä huonosti, mutta elättämään kuitenkin. On hienoa, kun tässä jää aikaa viettää naisen kanssa ja nähdä kaverireita. Katson nyt ainakin pari vuotta miten räppiura kehittyy. Tulevaisuudessa voisin tämän lisäksi kuvitella olevani töissä jollain luovalla alalla tai esimerkiksi

nuorisotyössä.”

Haastattelun lopussa puhe kääntyy vielä Asan Aseistakieltäytyjäliitolle tekemään tukilevyyn, *Via Kareliaan*. Julkaisu miellytti Solostakin monella tapaa, ja hänet nähtäneenkin vielä tukemassa apua tarvitsevia.

”Ensinnäkin, se levy on musiikillisesti loistava. Toiseksi levy toi Aseistakieltäytyjäliiton esille monille sellaisillekin, jotka eivät aikaisemmin ehkä tienneet koko liitosta. Asa on kuitenkin jossain mielessä koko räppiskenen tärkein jätkä. Itsekin olen valmis tekemään hyväntekeväisyyttä. Nuorten mielenterveysasiat on yksi jota voisi helposti tukea, mutta loppujen lopuksi tietysti kaikki jotka apua todella tarvitse-

Robottisodan esiinmarssi

Teksti: Jarkko Saipio

Syyskuussa 2009 robotiikan professori **Noel Sharkey**, fyysikko **Jürgen Altmann**, bioetiikan tutkija **Robert Sparrow** ja filosofi **Peter Asaro** perustivat järjestön ajamaan kansainvälisiä rajoituksia robottien sotilaalliseen käyttöön. *International Committee for Robot Arms Control* –järjestö poiki heti runsaasti mediahuomiota. Jutuista paistoi usein yllätyneisyys siitä että asia on jo ajankohtainen. Sitä se on kuitenkin ollut jo hyvän aikaa. Lähes 50 maalla on jo käytössään erilaisia

miehittämättömiä sotakoneita, joita liikkuu niin maalla, merellä kuin ilmassakin. Useimmat niistä toimivat vielä viime kädessä ihmisohjaajan kontrollissa, mutta kehitys vie kohti yhä autonomisempia malleja.

Robottiarmeijan aselajit

Yhdysvaltain laivaston Kalifornian teknilliseltä korkeakoululta vuonna 2008 tilaama raportti *Autonomous Military Robotics: Risk,*

Ethics, and Design toteaa että roboteiksi voidaan nimittää laitteita, joilla on sensorit ulkomaailman havainnointiin, tietojenkäsittelykapasiteetti joka jäljittelee joitakin kognitiivisia toimintoja ja välineet vaikuttaa fyysisesti ulkomaailmaan. Laitteet joita tässä jutussa (ja edellä mainitussa raportissa) nimitetään sotaroboteiksi täyttävät kaikki nämä kriteerit. Vaikka lähes kaikki niistä ovat jossain määrin kauko-ohjattuja, ne eivät ole verrattavissa kauko-ohjattaviin leluihin, vaan navigoi-

vat ja suorittavat toimintoja myös itsenäisesti. Hyökkäyskoneiden kohdalla itsenäisesti suoritettuihin toimintoihin kuuluu tähdättävien kohteiden valinta esim. lämmöntuoton ja muodon perusteella, vaikka itse ampuminen tai pommin pudottaminen vaatiikin vielä ihmisen vahvistuksen (joitakin vartiorobotteja lukuun ottamatta). Niitä voi siis kutsua ”puoliautonomisiksi”

Maalla käytettävät koneet jakautuvat karkeasti ottaen tankkien tai rekkojen kaltaisiin suuriin miehittämättömiin ajoneuvoihin ja pieniin koneisiin, joista jotkut mahtuvat reppuun. Ensin mainittuun ryhmään kuuluvat Yhdysvaltain armeijan käytössä olevista laitteista mm. SWORDS- ja MAARS-robotit, joihin voi asentaa mm. konekivääreitä, kraanaatinheitteitä tai sinkoja tai vaihtoehtoisesti miinanpurkuvälineitä. Tyypillinen pieni sotarobotti on PackBot, jota käytetään mm. tiedusteluun sekä paikallistamaan ja neutraloimaan tienvarsipommeja ja miinoja. Lentävien robottien perusjako on samankaltainen: suurimmillaan pienten lentokoneiden kokoiset hyökkäyslaitteet ja huomaamattomammat pienet koneet, joita käytetään ennen kaikkea tiedusteluun. Merivoimien käytössä on sekä veden alla että pinnalle liikkuvia robotteja, jotka muistuttavat liikkumiseltaan sukellusvenettä, kaloja tai hummereita. Olosuhteista johtuen meren alla liikkuvat robotit ovat jo varsin autonomisia. Boeingin LMRA-malli kykenee omatoimisesti tutkimaan merenpohjaa 60 tuntia ja palaamaan takaisin lähetyspaikkaansa.

Omana sotarobottiryhmään voidaan mainita vartiorobotit, jollaisia käyttävät ainakin Etelä-Korean ja Israelin armeijat. Etelä-Koreassa rajavyöhykkeellä käytetty SGR-A1-malli ampuu paikallistamia tunkeilijoita itsenäisesti,

U.S. Marine corps

General Atomics MQ-1 Predator UAV

koska jokaisen luvatta alueelle tulevan oletetaan olevan vihollinen. Laitteessa on toiminnot jopa epäilytjen kuulusteluun.

Kiireellä koottu armeija

Sotarobottien marssi sotatantereille on ollut erittäin nopeatahtinen. Siinä missä Yhdysvaltain armeijalla ei vuonna 2003 ollut vielä juuri lainkaan sotilaskäyttöön suunniteltuja robotteja, sillä on nyt noin 7 000 miehittämätöntä lentävää ajoneuvoa (Unmanned aerial vehicle, UAV) ja yli 10 000 maalla liikkuvaa miehittämätöntä sotakonetta. Yhdysvaltain kongressin tekemän päätöksen mukaan pitäisi vuoteen 2015 mennessä kolmanneksen maan sotavoimien maalla liikkuvista ajoneuvoista olla miehittämättömiä.

Ainakin yli 5 000 Yhdysvaltain armeijan sotarobottia on jo aktiivikäytössä Irakissa ja Afganistanissa. Ne toteuttavat nykytahdilla vuosittain 33 000 tehtävää, joihin sisältyy mm. satojen tuhansien tuntien edestä lentoaikaa. Shef-

fieldin yliopiston robotiikan ja tekoälyn professori Noel Sharkey arvioi että pelkästään Pakistanin ilmatilassa Yhdysvaltain armeijan UAV:t toteuttivat tammikuun 2006 ja huhtikuun 2009 välillä 60 tuhansien kilometrien päästä kauko-ohjattua hyökkäystä, joissa tiedetään kuolleen 14 al-Qaidan taistelijaa ja 687 siviiliä. Yhdysvaltain laivaston Kalifornian teknilliseltä korkeakoululta tilaama, joulukuussa 2008 julkistettu raportti *Autonomous Military Robotics: Risk, Ethics, and Design* ilmaisikin suurta huolta sorarobotteihin liittyvistä eettisistä ongelmista.

”Yleinen väärinkäsitys on että robotit tekevät vain sitä mitä ohjelmoimme ne tekemään. Tällainen käsitys on valitettavasti vottoman vanhentunut, peräisin ajoilta jolloin tietokoneet olivat yksinkertaisempia ja yksi ainoa ihminen saattoi kirjoittaa ja ymmärtää koko ohjelman. Nykyään miljoonia rivejä koodia sisältävät ohjelmat laatii joukko ohjelmoijia, joista kukaan ei tunne koko ohjelmaa. Kukaan ei siis kykene täysin varmasti ennustamaan ko-

mennon lopputulosta, koska suurten ohjelmien eri osiot saatavat toimia yhdessä odottamattomilla tavoilla... Lisääntyvä monimutkaisuus saattaa myös johtaa uusien käyttäytymismallien ilmaantumiseen, eli käyttäytymismalleihin, joita ei ole ohjelmoitu, vaan jotka silkka [järjestelmän] monimutkaisuus on tuottanut.”

Raportissa todettiin se jokaisen tietokoneenkäyttäjän tuntema tosiasia että tietokoneistetut järjestelmät ovat hyvin alttiita toimintahäiriöille ja tahallisesti levitettyjä viruksille juuri monimutkaisuutensa vuoksi. Lokakuussa 2007 Etelä-Afrikan armeijan käytössä ollut puoliautonominen robotitykki meni epäkonttoon, tappaen 9 omaa sotilasta ja haavoittaen 14 muuta. Huhtikuussa 2009 useita Yhdysvaltain armeijan konekiväärein varustettuja SWORDS-maaroitteja vedettiin Irakissa pois kentältä syistä, jotka eivät ole täysin selvinneet. Alun perin puhuttiin että robotit olisivat alkaneet tähdätä omia sotilaita ilman kommentoa, myöhemmin armeija kiisti tämän, myöntäen kuitenkin että muutamassa robotissa oli tapahtunut komentamattomata toimintaa. ”Kommunikatiohäiriöiden” tilin pantuja UAV:iden putoamisia on tapahtunut ympäri maailmaa, Sri Lankan asevoimista Yhdysvaltain rajavartiostoon.

Eräät siviilipuolen automatisoidut järjestelmät antavat osviittaa siitä millaisiin mittaluokkiin laajempien systeemien toimintahäiriöt voivat kasvaa. Vuonna 2003 yksi ainoa kaatunut puu sai tietokoneistetut sähköjakelujärjestelmät toteuttamaan päivien ja viikkojen ajan kymmeniä miljoonia ihmisiä koskeneita sähkökatkoksia ympäri Yhdysvaltoja ja Kanadaa. Teoriassa helposti ratkaistava ongelma kasvoi tällaisiin mittasuhteisiin, koska ketjureaktion lumivyörymäinen kasvunopeus ei antanut mahdollisuutta

U.S. Army

Foster-Miller TALON MAARS -sotarobotti

yksinkertaiseen ihmisen interventioon. Alkuvuodesta 2008 yhdessä muuntajassa tapahtuneen virheellisen virtakytköksen aiheuttama vähäinen tulipalo sai Floridan tietokoneistetun sähköjakelujärjestelmän toteuttamaan massiivisia sähkökatkoksia ympäri osavaltiota.

Independent-lehden kolumnisti **Johann Hari** huomautti 22.1.2010 sotarobottien käytön kasvua käsittelevässä jutussaan että noin neljässä prosentissa Yhdysvaltain tehtaita tapahtuu vuosittain ”vakavia teollisuusrobotteihin liittyviä onnettomuuksia” – kuten sulan alumiinin kaatamista työntekijän päälle tai työntekijään tarttumista autoksipuristamistarkoituksessa. ”Japanin entinen pääministeri **Junichiro Koizumi** oli muutama vuosi sitten tehdasvierailulla vähällä kuolla robotin hyökkäykseen. Ja nyt siis puhutaan roboteista, joita ei ole suunniteltu tappamaan”.

Mahdolliset toimintahäiriöt ovat kuitenkin vain yksi osa sotarobotteihin liittyvää ongelma-veyhteä. Eräs valtaisa ongelma,

jota sekä professori Sharkey että Yhdysvaltain laivaston tilaama raportti painottavat, on taistelijan ja siviilin erottaminen toisistaan. Ottaen huomioon miten usein ihmisenkin päätyy ampumaan siviiliä vihollisena, on selvää että tehtävä on tekoälyn kykyjen ulottumattomissa. Oma ongelmansa on se kuka kantaa vastuun kun autonominen robotti toteuttaa sotarikoksen. Ohjelmoijat? Valmistaja? Armeijan yksikkö? Puolustusvoimien komentaja? Hajautuuko vastuu niin, että se ei ole käytännössä kenelläkään? Asiaan liittyvä lainsäädäntö puuttuu toistaiseksi täysin oikeastaan kaikkialta maailmasta.

Vastuun etääntymisen ongelma on mitä suurimmassa määrin läsnä myös ihmisen tuhansien kilometrien päästä kontrolloimissa roboteissa. Afganistanissa ja Irakissa toimivia yhdysvaltalaisia UAV:itä ohjataan Nevadassa ja Saksassa sijaitsevista komentokeskuksista. Sekä ilmassa, maalla että merellä liikkuvia sotarobotteja ohjataan tyyppillisesti videopelien tyyppisillä joystickkeilla tai

konsoleilla. Entinen Pentagonin ja CIA:n analyttikko **Peter Singer** on kertonut erään nuoren ilma-voimien luutnantin kuvanneen työtään Nevadassa näin: ”Se on kuin videopeli, jossa voi tappaa. Se on... helvetin siistiä!

Hyvin ilmeinen ongelma roboteissa on myös teknologian nopea leviäminen. Toisin kuin äkkisel-tään voisi kuvitella, robotit ovat sotavarustelun mittapuulla hal-paa teknologiaa. Professori Sharkeyn mukaan pienen, GPS-pai-kantimen avulla suunnistavan kauko-ohjattavan UAV:n voi saa-da aikaan 250 punnalla. On helppo kuvitella miten tällaista laitetta voisi käyttää ”itsemurha-pommittajana”.

Videopeljä likaisten töi-den sijaan

Kaikista ongelmista huolimatta paine täysin autonomisten taiste-lurobottien käyttöönnottoon on kova. Pentagonissa on oltu viime vuosina erittäin innostuneita ro-boteista ja Yhdysvaltain ilmavoimien heinäkuussa 2009 julkista-massa suunnitelmassa *Unmanned Aircraft Systems Flight Plan 2009–2047* suhtaudutaan luotta-vaaisesti täysin autonomisten hyökkäyskoneiden käyttöö-nottoon. Jo vuonna 2007 Penta-gon julkaisi suunnitelman nimel-tä *Unmanned Systems Roadmap 2007–2032*, jossa hehkutetaan kuinka robotit kasvavassa määrin tekevät ”tylsät, likaiset ja vaaralli-set työt” sotilaiden puolesta. Vi-hollisen mahdollisuudet häiritä ohjaussignaalia asettavat kuiten-kin rajoituksia tälle. Meren alla liikkuvien robottien kohdalla pit-källe viety autonomia on kommu-nikaatio-ongelmista johtuen jo to-siasia.

”Yhdysvaltain armeijan tämän-hetkisten suunnitelmien toteutu-minen aivan selkeästi edellyttää siirtymistä kohti [robottien] au-

tonomiaa. Kauko-ohjatut järjes-telmät ovat kalliimpia valmistaa ja vaativat paljon henkilöstöä pyörittämään itseään. Eräs Future Combat Systems –projektin pää-tavoitteista on käyttää robotteja joukkojen moninkertaistajina sit-en että yksi sotilas voi taistelu-kentällä käynnistää laajamittaisen robottihyökkäyksen maalla ja il-massa. On selvää ettei yksi sotilas voi ohjata montaa robottia yksin”, professori Sharkey totesi vuonna 2008 ilmestyneessä kirjoitukses-saan *Grounds for Discrimination: Challenges of Autonomous Weapons*.

Kuten edellä on todettu, sota-robottien esiinmarssi ei suinkaan rajoitu Yhdysvaltoihin. Miehittä-mättömiä sotakoneita käyttävät jo mm. niinkin erilaiset maat kuin Israel, Etelä-Korea, Intia, Saudi-Arabia, Chile, Ruotsi, Kiina, Venä-jä, Britannia, Italia, Australia ja Etelä-Afrikka. Israel pommitti vuonna 2006 Libanonin eni-mäkseen miehittämättömillä pommikoneilla.

Robottien vaikutukset sodan-käyntiin eivät myöskään rajoitu itse laitteisiin. Kaikenlaiset jul-muudet ovat aina olleet kiinteä osa sodankäyntiä, mutta teknolo-ginen kehitys antaa niiden toteut-tajille ennennäkemättömiä mah-dollisuuksia etäännyttää itsensä psykologisesti omasta toiminnas-ta. Asiaa kuvastaa hyvin eräs elo-kuussa 2008 Yhdysvaltain Mary-landissa järjestetyssä sotarobot-tien markkinointitilaisuudessa pidetty myyntipuhe. ”Nyky päivän sotilailla on kasvuiästä paljon ko-kemusta videopelien pelaamisesta ja nämä ohjausjärjestelmät ovat heille hyvin tuttuja. Tämä pienen-tää merkittävästi miehittämättö-mien ajoneuvojen käyttöön tarvit-tavaa koulutusaikaa”, totesi Pack-Botille ohjauskonsolia tekevä **Charlie Vaida** iRobot-yhtiöstä, uutistoimisto AFP:n mukaan.

Lähteitä:

Chris Bowlby 2010. *How un-manned drones are changing mo-dern warfare*. BBC News, 1 Feb-ruary 2010.
http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/8488269.stm

Johann Hari 2010. *The age of the killer robot is no longer a sci-fi fantasy*. *The Independent*, 22 January 2010.
<http://www.independent.co.uk/opinion/commentators/johann-hari/johann-hari-the-age-of-the-killer-robot-is-no-longer-a-sci-fi-fantasy-1875220.html>

Brandon Hill. 2008. *U.S. Milita-ry's Use of UAVs Skyrockets*. *DailyTech*, January 2 2008.
<http://www.dailytech.com/US+Military+Use+of+UAVs+Skyrockets/article10194.htm>

Patrick Lin – George Bekey – Keith Abney. 2008. *Autonomous Military Robotics: Risk, Ethics, and Design*. Califor-nia Polytechnic State University, San Luis Obispo. Prepared for US Department of Navy, Office of Naval Research.
http://ethics.calpoly.edu/ONR_report.pdf

Dan De Luce 2009. *US military embraces robot 'revolution'*. *Physorg.com.*, August 13 2009.
<http://www.physorg.com/news169378206.html>

Jason Palmer 2009. *Call for de-bate on killer robots*. BBC News, 3 August 2009.
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/8182003.stm>

Noel Sharkey. 2008. *Grounds for Discrimination: Autonomous Ro-bot Weapons*. RUSI Defence Sys-tems, October 2008. 86-89.
<http://www.rusi.org/downloads/assets/23sharkey.pdf>

Joukko puolisolitaallisen UBISORT-ryhmittymän San Juan Copalan rajalle pysäyttämiä kyläläisiä.

Vapaudesta, tyranneista ja terrorista – San Juan Copala

Teksti: Simo Hellsten

San Juan Copalan kunta Oaxacan triqui-kansan alueella on toiminut alueen poliittisen autonomian liikkeen keskipisteenä vuoden 2007 alusta lähtien. Oaxaca on Meksikon eteläinen osavaltio, jossa asuu Lapin-läänin kokoisella alueella vuoden 2005 väestönlaskennan mukaan 3,5 miljoonaa ihmistä. Osavaltio on alkuperäiskansojen osalta Meksikon rikkain. Oaxacasassa asuu 16 alkuperäiskansan edustajia. Kansanryhmistä suurimmat ovat sapoteekit ja misteekit, joita on yhteensä noin viidenne osavaltion väestöstä. Triquita on noin 18 000.

San Juan Copala julistautui autonomiseksi kunnaksi tammi-kuussa 2007. Autonomialla tarkoitetaan, että valtaa käyttäisivät puolueiden ja puolisolitaallisten ryhmittymien sijasta paikalliset asukkaat. Tavoitteena on ollut yhdistää alueen 18 kylää ja päästä

eroon aluetta repineestä poliittisesta valtataistelusta.

San Juan Copolan autonomiseksi julistautumista edelsi vuonna 2006 jakso, jolloin APPO (Oaxacan kansojen kokous) reagoi opettajien lakon väkivaltaiseen tukahduttamiseen ottamalla haltuunsa osavaltion pääkaupungin Oaxacan ja tekemällä siitä autonomisen alueen. Oaxacan kaupungin autonomiakamppailua kesti seitsemän kuukautta. Vuoden 2006 loppuun mennessä Meksikon poliisin ja armeijan hyökäyksissä APPO:a vastaan kuoli ainakin 17 ihmistä, mutta luultavasti useampia. Yhdysvaltalaisen journalistin Bradley Willin surma teki Oaxacan tilanteen tunnetuksi laajalti eri puolilla maailmaa.

Voimakas ja yhtenäinen autonominen paikallishallinto ei luonnollisesti ole eduksi suurille puolueille ja niitä tukeville suuryrityksille. Autoritäärinen keskus-

hallinto on yrityksille helpompi yhteistyökumppani kuin hallinto, joka valvoo paikallisen väestön etuja. Kuten alkuperäiskansojen kotiseuduilla monissa muissakin maissa, San Juan Copalan lähialueilla on paljon koskemattomia luonnonvaroja, joihin suuret kansalliset ja ylikansalliset yritykset haluavat päästä käsiksi.

Opettajien lakon ja myöhemmin San Juan Copolan konfliktin ytimessä on ollut kritiikki Oaxacan kurvernöörin **Ulises Ruiz Ortizin** hallintoa ja valtaa pitävää PRI puoluetta kohtaan. Ruizin osavaltiohallinnon kerrotaan tukevan ja aseistavan puolisolitaallista UBISORT-ryhmittymää, joka murhasi **Jyri Jaakkolan** ja **Beatriz Alberta Cariñon** 27.4. heidän ollessaan avustussuhteiden mukana matkalla San Juan Copalaan. Toinen puolisolitaallinen ryhmittymä, johon Ruizilla sanotaan olevan yhteyksiä on MULT,

jota pidetään syyllisenä San Juan Copalan autonomian johtohahmon **Timoteo Alejandro Ramírezin** ja hänen vaimonsa **Cleriberta Castron** murhiin 20.5. Hallinnon kritiikki ulottuu osavaltion lisäksi myös koko Meksikon liittovaltioon.

Puolisotilaalliset ryhmittymät ovat saartaneet San Juan Copalaa tiiviisti marraskuusta 2009 alkaen. UBISORT katkaisi kylään johtavat puhelin- ja sähkölinjat ja pysäytti ruoka-, lääke- ja muut tarvarakaljetukset. Samaan aikaan paikallisia ihmisiä on kaapattu, pahoinpidelty tai jopa surmattu.

Avustussuattuun, johon Jaakkola ja Cariño kuuluivat, oli tarkoitus murtaa piiritys, tuoda humanitääristä apua ja käynnistää rauhanneuvottelut konfliktin osapuolien välillä.

Yritykset murtaa saarto väkivallattomasti jatkuvat, ja lehden ilmestyessä seuraavat askeleet on toivottavasti saatu jo otettua. Taistelu oikeudesta kuitenkin jatkuu vielä pitkään.

Lähteet ja lisätietoa:

The Punishment of San Juan Copala, Zósimo Camacho (Contra-linea), 9.5.2010, <http://mywordismyweapon.blogspot.com/2010/05/punishment-of-san-juan-copala.html>

Unohdettu San Juan Copala ja rakkaus vierasta kansaa kohtaan, Silja Ylitalo, 11.5.2010, <http://fifi.voima.fi/artikkeli/Unohdettu-San-Juan-Copala-ja-rakkaus-vierasta-kansaa-kohtaan/3467>

May 21 Press Conference about the Assassination of Timoteo Alejandro Ramírez and Cleriberta Castro in Copala, <http://elenemigocomun.net/3658/x/en#more-3658>

<http://angrywhitekid.blogspot.com/weblog/mexico/>

*<http://en.wikipedia.org/wiki/Oaxaca>
http://en.wikipedia.org/wiki/2006_Oaxaca_protests*

Jyri Jaakkola In Memoriam

Keväällä 1999 tutustuin Belgiassa jotakuinkin itseni ikäiseen suomalaiseen aktivistiin. Hänen nimensä oli **Jyri Jaakkola**. Jyri osallistui samaan ydinaseiden vastaiseen tapahtumaan, joka oli loppusalaus rauhankävelylle Haagista Brysseliin, kansainvälisen tuomioistuimen portilta NATO:n päämajalle.

Ensimmäisen päivän suurmielenosoituksen jälkeen yritimme murtautua pienryhmissä NATO:n päämajaan sotarikoksia estämään. Omaan pienryhmääni kuuluivat Jyri ja norjalainen **Rune**. Emme onnistuneet tunkeutumaan päämajaan asti, mutta aitaloikkurit saimme helteisessä Brysselissä piilotettua mustiin kumisaappaisiin niin hyvin, että belgialaiset poliisit eivät löytäneet niitä ruumiintarkastussessaan. Niin saimme poliisin tiukalle kiristämät nippusiteet katkottua ennen kyytitimme saapumista poliisiaseamalla. Osallistuin tuolloin ensimmäistä kertaa väkivallattomaan kansalaistottelemattomuuteen ja vietin ensimmäisen yön poliisin suojissa. Jos muistan oikein, kyseessä oli myös Jyrin ja Runen ensimmäinen kerta.

2000-luvulla en tavannut Jyriä niin usein kuin olisin suonut. Itse suuntauduin jo varhain Helsingistä käsin Kaakkois-Aasiaan, kun Jyrin toimintakenttä sen sijaan oli Afrikassa ja Latinalaisessa Amerikassa ja kotisatama Turussa. Näimme toisiamme vain satunnaisesti, kuten puhelilaisuuksissa, jos minä olin kertomassa kokemuksistani Itä-Timorissa ja Jyri omista kokemuksistaan Angolas. Vaikka emme tavanneet usein, Jyri tuntui aina hyvin läheiseltä ihmiseltä, toisaalta nuoruuden kokemusten ja yhteisten arvojen

ja toisaalta Jyrille luontaisen, vilpittömyyden vuoksi.

Viime vuosina yhteistyömme sai uuden alun, kun viestintä- osuuskuntamme alkoi toteuttaa www-sivuja erilaisille maailman- kauppa- ja solidaarisuusprojekteille, joissa Jyri oli keskeisessä roolissa. Näistä tärkein on Uusi Tuuli ry ja sen reilun kaupan Estelle-laiva. Yhteistyö Jyrin kanssa kuitenkin loppui traagisesti, aivan liian aikaisin.

Jyri kuoli 27.4.2010 Oaxacassa, Meksikossa, missä hän oli valmistelemaan Uusi Tuuli ry:n uutta kehitysyhteistyöprojektia ja tukemassa paikallisia terrorin kohteeksi joutuneita ihmisiä. Puolisotilaallisen ryhmittymän jäsenet ampuivat Jyrin hänen ollessaan avustussuattuun mukana ihmisoikeustarkkailijana matkalla San Juan Copalan kylään. Samassa hyökkäyksessä surmattiin myös **Beatriz Alberta Cariño**, paikallisen CACTUS järjestön johtaja ja haavoitettiin useita. Saatueen oli tarkoitus edistää rauhanneuvotteluita ja murtaa triqui-alueella sijaitsevan kunnan piiritys, jolla kuvernööri **Ulises Ruiz Ortizin** hallintoon kytköksissä olevat puolisotilaalliset joukot yrittävät tukahduttaa alueen autonomiapyrkimykset. Autonomialla tarkoitetaan, että valtaa käyttäisivät puolueiden ja puolisotilaallisten ryhmittymien sijasta kylien asukkaat.

Jyri jäi muistoihini ihmisenä, joka yritti tehdä oikein aina silloinkin, kun se oli vaikeaa. Sellaisia ihmisiä ei ole koskaan tarpeeksi eikä heidän pitäisi koskaan joutua poistumaan keskuudestamme ennen aikaansa. RIP

Simo Hellsten

Teksti: Antti Sipilä

Sodan ja talouden yhtymäkohtia, osa 1:

Johdanto

Sodan ja talouden yhtymäkohtia -kirjoitussarja tulee käsittelemään sellaisia taloudellisia ilmiöitä, jotka ovat tyypillisesti sidoksissa sotaan, ja taloudelliseen hyötyyn sodasta. Näihin kuuluvat suoraan sodasta hyötyvä teollisuus, epäsuoraan hyötyvät rahoitustahot ja sotabisneksessä mukana olevat siviilipuolen firmat. Kirjoitussarjassa käsitellään myös paikallistalouden toimintaa sodan, miehityksen ja piirityksen aikana, sekä näihin tilanteisiin liittyviä talouden erityispiirteitä. Lisäksi Suomen asema sotabisneksessä käydään läpi erikseen.

Aihe on monitahoinen ja vaikea, eikä sitä käsitellä valtamediassa juuri lainkaan. Vähäinkin käsittely on yleensä hyvin pintapuolista. Rahan saadessa yhä suuremman otteen maailmassa ja etenkin hupenevista luonnonvaroista kilpailtaessa, myös sota ja talous linkittyvät yhä enemmän toisiinsa. Elinkeinoelämän kytköksistä sotapolitiikkaan Suomessa kertoo karua kieltään vaalirahasotkun aikana paljastunut Patrian tuki poliitikoille. Tuki suuntautui nk. transatlanttista yhteistyötä tukevalle oikeistolle.

Määrittelen vielä muutamia termejä, joita tulen näissä artikkeleissa käyttämään. Sota jonkin alueen tilana tarkoittaa mitä tahansa sellaista tilaa, jossa kaksi tai useampi selkeästi erotettavissa

olevaa osapuolta toimii väkivaltaisesti toisiaan kohtaan. Esimerkiksi Afganistanissa on sotatila, samoin kuin Israelissa ja Palestiinassa. Mie-

hitys jonkin alueen tilana tarkoittaa artikkeleissani mitä tahansa sellaista tilaa, jossa selkeästi ulkopuolinen tahon pitää hallussaan aluetta, käyttäen väki-

Yllättävin ja ehkäpä oudoin lieveilmiö ovat Yhdysvaltojen suurten sotilastukikohtien palvelut.

valtaisia keinoja alueen hallintaan. Esimerkiksi Irak, Japani ja Tiibet ovat miehitettyjä alueita. Saarto jonkin alueen tilana tarkoittaa mitä tahansa sellaista tilaa, jossa jokin alue on eristetty väkivaltaisain tai muin keinoin ympäristöstään. Esimerkiksi Gazan alue ja pääosin Kuuba ovat saarrettuja alueita.

Sodan hyötyjistä selkein on aseteollisuus, sekä muu sotateollisuus. Sotateollisuus käsittää perinteisen aseteollisuuden lisäksi muiden sotatarvikkeiden ja sotilaskaluston valmistajat. Näihin kuuluvat esimerkiksi suojavarusteiden, ajoneuvojen ja viestintävälineistön valmistajat. Aseteollisuus tuottaa toki sodan ydintoinnin, tuhoamisen välineet. Monet pääosin siviilipuolella toimivat firmat kuitenkin toimittavat armeijoille tärkeää tukimateriaalia. Yksikään armeija ei sodi pitkään ilman ruokaa ja uusia varusteita, jotka ostetaan pitkälti siviilipuolellakin toimivista korporaatioista. Lisäksi hyötyjiin tulee laskea sijoittajat, jotka saavat tuloja näiden korporaatioiden osakkuudesta.

Olisi toki mahdollista tehdä suora rajanveto sotateollisuuden ja siviiliteollisuuden välille, mutta tämä ei tekisi oikeutta todellisudelle. Monet pääosin siviilipuolella toimivat yritykset ovat myös mukana armeijoiden alihankintaketjuissa, joko suorina tai epäsuo-

rina hyötyjinä sodasta. Businesspunditin listaamista kymmenestä suurimmasta Irakin sodan hyötyjästä vain kaksi on puhtaasti sotateollisuusyrityksiä ja kaksi turvallisuusyrityksiä. Loput ovat pääosin siviilipuolella toimivia yhtiöitä tai niiden tytäryhtiöitä. Lyhyesti sanottuna näyttäisi siltä, että nykyisin on yrityksille rahallisesti kannattavampaa tukea sotaan, kuin toimia puhtaasti rauhanaan ympäristössä.

Yllättävin ja ehkäpä oudoin lieveilmiö ovat Yhdysvaltojen suurten sotilastukikohtien palvelut. Suurimmissa tukikohdissa ympäri maailman on tarjolla laaja kirjo erilaisia siviilipalveluita. Näihin kuuluvat mm. pikaruokaketjut McDonalds, PizzaHut, Subway, KFC ja Burger King. Lisäksi tukikohdissa on elokuvateattereita, 24 h kauppooja, punttisaleja ja joissain jopa uimala. Ja on syytä pitää mielessä, että tukikohtien sisällä toimivat palvelut muodostavat vain sen virallisen osan tukikohtiin liittyvää palvelukenttää. Toinen todellisuus on tukikohtien ympärillä, joihin syntyy niin kutsuttuja leirikaupunkeja. Näissä tarjotaan ne palvelut, joita armeijat eivät kannata, mutta jotka ovat kuitenkin mahdollisia kieltä.

Miehitykselle alueille syntyy miehityksen aikana hyvin usein nk. pimeää taloutta, virallisten rakenteiden ollessa kykenemättömiä luomaan markkinaolosuhteita

ja työllisyyttä. Esimerkiksi palestiinalaisalueiden työttömyys on paikoin jopa 78 %, mikä pakottaa ihmiset hankkimaan toimeentulonsa sieltä, mistä vain mahdollista. Tämänäköisillä epävakailta alueilla sellaiset ilmiöt kuin ihmislakuljetus, huumausaineiden tuottaminen ja järjestäytynyt rikollisuus saavat hyvän kasvualustan. Pimeät markkinat tuovat helpomman ja leveämmän toimeentulon, jolloin niillä on usein myös väestön hyväksyntä.

Saarron aikana salakuljetuksen rooli kauppatavarann liikkumisen välineenä tulee lähes ainoaksi mahdollisuudeksi, virallisten kauppateiden ollessa tarkoin valvottuja. Kun valtio ja sen piirissä toimivat yritykset eivät voi tehdä ulkopuolista kauppaa, muodostuu erilaisia harmaan talouden verkostoja, usein hyvinkin pian. Toisaalta ulkoisista kauppasuhteista riippumattomissa valtioissa syntyy usein myös hyvin riippumaton sisäinen talous. Esimerkiksi Kuuba, vaikkakin köyhä, on lähes täysin öljystä riippumaton talous.

Näihin yllä mainittuihin ilmiöihin palataan tämän kirjoitussarjan tulevissa osissa lähemmin. Seuraavat osat käsittelevät tarkemmin sodan hyötyjiä, sotatilan talouden muodostumista ja lopulta miehityksen ja saarron aikaisia sisätalouden järjestelmiä.

NATO

Afganistanin kansallisen armeijan (ANA) koulutusta Kabuln sotilaskoulutuskeskuksessa

Rauhan rakentamista vai sodan ruokkimista?

Teksti: Reko Ravela

Huhtikuun 9. eduskunta pääsi äänestämään lisäjoukkojen lähettamisestä Afganistaniin. Äänestystulos 127–27 lisäjoukkojen lähettämisen puolesta kertoo karua kieltä siitä kuinka laajaa on länsimaiden sotilaallisen interventionin kannatus poliittisen eliitin keskuudessa. Lisäjoukkojen lähettämistä asettuivat vastustamaan ainoastaan Vasemmistoliitto, Kristillisdemokraatit ja Perussuomalaiset, sekä **Esa Lahtela** yksittäisenä demarina. Kolmen suurimman puolueen, Vihreiden ja RKP:n edustajat äänestivät yhdes-

sä rintamassa lisäjoukkojen puolesta.

Mielenkiintoista kyllä, Verkoapilan samaan aikaan teettämässä kyselyssä vain 10% kannatti näkemystä jonka mukaan ”joukkojen lisäämiseen tulee olla valmius”, kun taas 50% prosenttia vastanneista kannatti vetäytymistä välittömästi tai vähitellen. Lopuista 19% kannatti joukkojen pitämistä nykyisellä tasolla ja 21% ei osannut ilmaista kantansa. Kansanedustajien ja kansalaisten näkemykset asiasta näyttävät siis olevan hyvinkin kaukana toisistaan.

Rauhanturvaamisesta turvallisuusyhteistyöhö

Mielenkiintoista eduskunnalle tuodussa esityksessä on se, että varsinaisia perusteluja ISAF-opeeraatiolle saa etsiä suurennuslasilla. Jos lukija pyrkii etsimään vastausta kysymykseen ”miksi suomalaisjoukkojen on oltava Afganistanissa”, vastausta on vaikea löytää muutoin kuin epämaäräisimmällä mahdollisella tavalla esitettyinä.

”Afganistanin tukeminen vaatii kansainväliseltä yhteisöltä entistä vahvempaa sitoutumista ja kokonaisvaltaista tukea kehitysyhteis-

työn, humanitaarisen avun sekä siviili- ja sotilaallisen kriisinhallinnan keinoin... Suomen on tärkeä jatkaa aktiivista osallistumista sotilaalliseen kriisinhallintaan turvallisuuspoliittisen selonteon linjauksen mukaisesti.” – Valtioneuvoston selonteko Afganistanin tilanteesta ja Suomen osallistumisesta ISAF-operaatioon.

Vuonna 2002 kun ISAF-operaatio käynnistettiin ja Suomen osallistumisesta päätettiin, tehtävä ainakin määriteltiin hieman täsmällisemmin:

”Monikansallisen turvallisuusjoukon tehtäväksi määritellään Afganistanin väliaikaisen hallituksen avustaminen turvallisuuden ylläpitämiseksi Kabulissa ja sen lähialueilla, jotta Afganistanin väliaikaishallinto ja YK:n henkilökunta voi toimia turvallisessa ympäristössä.” – Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon (ISAF, International Security Force) Afganistanissa, Valtioneuvoston selonteko

Vielä vuonna 2008 operaatiota määriteltiin suhteellisen selkeästi:

”Operaation tehtävänä on tukea Afganistanin viranomaisia turvallisen toimintaympäristön luomisessa avustus- ja jälleenrakennustoiminnalle ja turvallisuussektorin kehittämisessä.” – Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle, Suomen osallistuminen ISAF-operaation tukitoimiin vaalien järjestämiseksi Afganistanissa vuonna 2009

Tehtävän määrittelyn kannalta ongelma on tietysti se, että ne poliittiset oletukset, joita on käytetty operaation perustelemisessa, ovat yksi kerrallaan murentuneet. Afganistanin uusi hallinto ei ole kyennyt luomaan rauhaa ja kan-

Kabulin sotilaskoulutuskeskuksessa

NATO

sallinen sovinto näyttää olevan vuosi vuodelta kauempana. Naisten oikeudet, jälleenrakennus ja muut humanitaariset tavoitteet ovat jääneet sodan jalkoihin ja hallinnon legitimitetti on viime vuoden presidentinvaalien jäljiltä hyvin kyseenalainen.

Operaation poliittisten perustelujen mureneminen ei kuitenkaan ole juuri jarruttanut yhä läheisempää yhteistyötä Afganistanin armeijan ja poliisin tukemiseksi.

Sotilaskoulutusta ja rahallista tukea

”Uudessa toimintamallissa korostuvat Afganistanin turvallisuusviranomaisten kouluttaminen (mentoring) OMLT-toiminnan kautta, yhteistoiminta turvallisuusviranomaisten kanssa (partnering) ja tuki paikallisten turvallisuusviranomaisten operaatioille” – Valtio-

neuvoston selonteko Afganistanin tilanteesta ja Suomen osallistumisesta ISAF-operaatioon

Kouluttamisen ja sotilaallisen taustatuen lisäksi Suomi on lisännyt myös suoraa rahoitustaan Afganistanin armeijalle. Jo ennestään Suomi on osallistunut suoraan Afganistanin poliisivoimien rahoittamiseen ja nyt tarkoitus on lisätä myös asiantuntija-apua poliisivoimille EUPOL-operaation kautta. Vaikka poliisiyhteistyö luetaan siviilikriisinhallintaan, käytännössä Afganistanin poliisivoimat ovat luonteeltaan paljolti puolisositaallisia ja keskeisessä roolissa kapinallisten vastaisessa taistelussa.

Lisääntyvällä tuella Afganistanin poliisille ja armeijalle pyritään valmistelemaan länsimaisten joukkojen mahdollisuutta vetäytyä ja jättää maa paikallisten joukkojen hallintaan.

Hallitusta ei kuitenkaan tunnu juuri kiinnostavan se, millaisia

turvallisuusjoukkoja oikeastaan olemme rahoittamassa. Afganistanin poliisi on monin paikoin maan aseellisista ryhmistä viha- tuin. Räikeät ihmisoikeuslouk- kaukukset ja laajamittainen korrup- tio ovat arkipäivää, eikä Afganis- tanin hallituksella näytä olevan juuri kykyä tai halua poliisivoi- mien perusteelliseen uudistami- seen.

Maan armeija nauttii jonkin verran poliisivoimia parempaa mainetta, mutta senkään toimin- tatavat tuskin kestävät tarkaste- lua ihmisoikeusnäkökulmasta.

EUPOL Afganistan

EUPOL:in (Euroopan unionin poliisioperaatio) konstaapeli ohjaa ANA:a (Afganistanin kansallinen poliisi) Uruzgan maakunnassa

Kidutusyhteistyö

Ehkä ongelmallisin turvallisuusyh- teistyön osapuoli on kuitenkin Af- ganistanin turvallisuuspalvelu, jo- ka häveliäästi jätetään valtioneu- voston selonteissa mainitsematta. Afganistanin turvallisuuspoliisi on kuitenkin kaikkea muuta kuin mi- tätön instituutio, sen palvelukses- sa on eri arvioiden mukaan 15 000–20 000 työntekijää ja laaja il- miantajaverkosto. Turvallisuuspal- velu pitää yllä omaa vankilaver- kostoaan ja kidutus on sen yleinen toimintatapa. Ironista kyllä, tur- vallisuuspalvelu on sodan vuosi- kymmenten aikana osoittautunut erääksi Afganistanin valtion kestä- vimmistä osista. Monet työntekijät ovat olleet organisaation palveluk- sessa jo 80-luvulla, kommunisti- puolueen hallinnon aikana, ja saa- neet silloin koulutusta KGB:n neu- vonantajilta.

Kapinallisiksi epäillyt luovute- taan yleensä aina turvallisuuspal- velun kuulusteltaviksi. Suoma- laisten tuki turvallisuusviran- omaisille merkitsee siis käytän-

nössä tukea myös turvallisuuspal- velun kidutuskoneistolle, joka ha- lutessaan saa puristettua tunnus- tuksen ja sitä seuraavan tuomion kenestä tahansa epäillystä. Ihmi- soikeusjärjestöt ovatkin syyttä- neet Afganistaniin joukkoja lähet- täneitä maita YK:n kidutuksen vastaisen sopimuksen rikkomises- ta, näiden luovuttaessa vankeja Afganistanin turvallisuuspalvelul- le. Käytännössä vankien luovutus on toisinaan merkinnyt tietoista kidutuksen ulkoistamista. Esimerkiksi Kandaharissa esille tulleissa tapauksissa kanadalaiset ISAF-upseerit olivat kuulustelleet vankeja turvallisuuspalvelun ki- dutussessioiden välissä.

Lavea käsite ”turvallisuusvi- ranomaiset” voi jättää oven auki myös suomalaisten joukkojen yh- teistyölle erilaisten puolivirallisten asejoukkojen kanssa, joita Af- ganistanissa rahoitetaan ja aseis- tetaan kiihtyvällä tahdilla (ks. S&T 3/2009, Vanhat sotaherrat, uudet sotaherrat – eli rynnäköki- vääreitä Afganistaniin).

Turvallisuutta vai tuhoa?

Selkeiden ihmisoikeusongelmien lisäksi ”turvallisuusyhteistyö” näyttää kovin kyseenalaiselta ta- valta edistää rauhaa Afganistanis- sa. Kyse on sisällissodan toisen osapuolen rahallisesta ja sotilaal- lisesta tukemisesta, mikä harvoin on edistänyt rauhan aikaansaa- mista. Afganistanilaisten kirouk- sena on jo yli 30 vuoden ajan ol- lut ulkopuolisten tahojen halu ra- hoittaa ja aseistaa maassa taistelevia osapuolia. Afganista- nin ikuiselta näyttävään konfliktin jatkumisen syyt löytyvätkin vä- hintään yhtä paljon maan rajojen ulkopuolisista toimijoista kuin maan sisäisistä ongelmista.

Kriisinhallinnan nimissä Suo- mikin näyttää liittyneen Afganis- tanin kärsimystä ruokkivien ulko- puolisten toimijoiden joukkoon.

Eduskunnan äänestys lisäjoukkojen lähettämisestä Afganistaniin (9.4. 2010)

Lisäjoukkojen puolesta

Keskusta

Ahonen Esko
Alatalo Mikko
Autio Risto
Hautala Lasse
Heikkinen Hannakaisa
Hoskonen Hannu
Hänninen Tuomo
Kaikkonen Antti
Kalli Timo
Kalmari Anne
Katainen Elsi
Kaunisto Timo
Kerola Inkeri
Kiviniemi Mari
Kiviranta Esko
Komi Katri
Korkeaoja Juha
Korhonen Timo V.
Laukkanen Markku
Lehtomäki Paula
Leppä Jari
Lintilä Mika
Manninen Hannes
Mieto Juha
Oinonen Lauri
Pakkanen Markku
Pentti Klaus
Rantakangas Antti
Rehula Juha
Reijonen Eero
Rossi Markku
Salovaara Pertti
Seurujärvi Janne
Sihto Paula
Tiilikainen Kimmo
Tölli Tapani
Uusipaavaliemi Markku
Vehkaperä Mirja
Vehviläinen Anu
Vilkuna Pekka

Kokoomus

Akaan-Penttilä Eero
Asko-Seljavaara Sirpa
Forsius Merikukka
Harkimo Leena
Heinonen Timo
Hemmilä Pertti
Hemming Hanna-Leena
Häkämies Jyri
Jaskari Harri
Jokinen Kalle
Kanerva Ilkka
Karhuvaara Arja
Karvo Ulla
Katainen Jyrki
Kataja Sampsa
Larikka Jari
Lauslahti Sanna
Laxell Jouko
Matikainen-Kallström Marjo
Mäkelä Jukka
Mäkelä Outi
Mäkinen Tapani
Nepponen Olli
Nurmi Tuija
Ollila Heikki A.
Orpo Petteri
Paajanen Reijo
Perkiö Sanna
Pihlajaniemi Petri
Rajala Lyly
Ravi Pekka
Risikko Paula
Salo Petri
Salolainen Pertti
Sarkomaa Sari
Satonen Arto
Ukkola Tuulikki

Vapaavuori Jan
Virkkunen Henna
Zyskovicz Ben

SDP

Ahde Matti
Asell Marko
Filatov Tarja
Gustafsson Jukka
Guzenina-Richardson Maria
Hiltunen Rakel
Huovinen Susanna
Kalliomäki Antti
Kantola Ilkka
Karhu Saara
Kiljunen Anneli
Kiuru Krista
Kumpula-Natri Miapetra
Kuusisto Merja
Lipponen Päivi
Paasio Heli
Paatero Sirpa
Pelttonen Tuula
Piirainen Raimo
Rönni Tero
Saarinen Matti
Söderman Jacob
Taimela Katja
Taiveaho Satu
Tuomioja Erkki
Urpilainen Jutta
Viitanen Pia

Vihreä liitto

Alanko-Kahiluoto Outi
Andersson Janina
Haavisto Pekka
Juurikkala Timo
Järvinen Heli
Karimäki Johanna
Kasvi Jyrki
Niinistö Ville
Ojansuu Kirsi
Pulliainen Erkki
Sinnemäki Anni
Tynkkynen Oras

RKP

Blomqvist Thomas
Gestrin Christina
Henriksson Anna-Maja
Naucleur Elisabeth
Nordman Håkan
Nylund Mats
Thors Astrid
Wallin Stefan
Wideroos Ulla-Maj

Lisäjoukkoja vastaan

SDP

Lahtela Esa

Vasemmistoliitto
Arhinmäki Paavo
Kangas Matti
Kauppila Matti
Korhonen Martti
Kuoppa Mikko
Kyllönen Merja
Laakso Jaakko
Lapintie Annika
Mustajärvi Markus
Puhjo Veijo
Tiusanen Pentti
Uotila Kari
Valpas Unto
Virtanen Erkki
Yrttiaho Jyrki

Kristillisdemokraatit

Kallis Bjarne
Kankaanniemi Toimi
Palm Sari
Rauhala Leena
Räsänen Päivi
Tallqvist Tarja

Perussuomalaiset

Jääskeläinen Pietari
Oinonen Pentti
Ruohonen-Lerner Pirkko
Virtanen Pertti
Vistbacka Raimo

Tyhjää

SDP

Feldt-Ranta Maarit
Rajamäki Kari

Poissa

Keskusta

Anttila Sirkka-Liisa
Hyssälä Liisa
Kaltio-kumpu Oiva
Karjula Kyösti
Karpela Tanja
Kääriäinen Seppo (puhemies)
Paloniemi Aila
Pekkarinen Mauri
Puumala Tuomo
Vanhanen Matti
Väyrynen Paavo

Kokoomus

Hakola Juha
Holmlund Anne
Lehti Eero
Lindén Suvi
Sasi Kimmo
Tiura Marja
Toivakka Lenita
Vahasalo Raija
Viljanen Ilkka
Virolainen Anne-Mari

SDP

Hurskainen Sinikka
Heinäluoma Eero
Kallio Reijo
Kiljunen Kimmo
Koski Valto
Koskinen Johannes
Koskinen Marjaana
Kähkönen Lauri
Laitinen Reijo
Ojala-Niemelä Johanna
Skinnari Jouko
Tabermann Tommy
Viitamies Pauliina
Vuolanne Antti
Väätäinen Tuula

Vasemmistoliitto

Sirnö Minna
Tennilä Esko-Juhani

Vihreä liitto

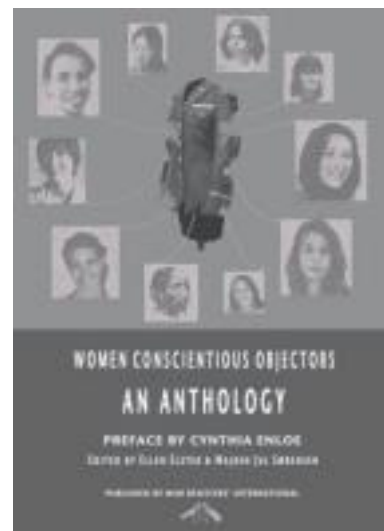
Brax Tuija
Sumuvuori Johanna

RKP

Nylander Mikaela

Kristillisdemokraatit

Kärkkäinen Kari

Naiset aseista-kieltäytyjinä

Kansainvälisen aseistakieltäytyjäpäivän (15.5.) teema oli vuonna 2010 "Sukupuoli ja militarismi".

War Resisters' International julkaisi päivän kunniaksi naispuolisia aseistakieltäytyjiä – Suomesakin tällä hetkellä ajankohtaista aihetta – käsittelevän kirjan "Women Conscientious Objectors - an Anthology". Kirjaa on saatavilla myös AKL:sta.

Aseistakieltäytyjät nähdään yleensä miehinä – tai sotilaina. Kuitenkin monet naiset vastustavat vakaumuksellisesti armeijapalvelusta ja militarismia. Eikä vain maisissa, joissa on naisten asevelvollisuus – kuten Eritreassa ja Israelissa – vaan myös maissa, joissa ei ole asetettu naisille asevelvollisuutta. Näin tekemällä naiset uudelleen määrittelevät antimilitarismia feministisestä perspektiivistä vastustamalla militarismin lisäksi myös sellaista antimilitarismin muotoa, joka tuottaa miespuolisista aseistakieltäytyjistä antimilitaristisen kamppailun "sankareita".

Osa kirjan artikkeleista löytyy myös Suomennettuna AKL:n www-sivuilta.

Women Conscientious Objectors - An Anthology
Toimittanut Ellen Elster ja Majken Jul Sørensen
Esipuhe Cynthia Erloe
ISBN 978-0-903517-22-5

Aseistakieltäytyjäliitto

Yhteystiedot

Aseistakieltäytyjäliitto
Rauhanasema
Veturitori 3
00520 Helsinki

puh 09-7568 2444,
040-836 2786
fax 09-147 297
toimisto@akl-web.fi
http://www.akl-web.fi/

Aseistakieltäytyjien neuvonta

Päivystys ma ja to klo 14-18:
09-7568 2444 muina aikoina
040-836 2786, neuvonta@akl-web.fi

Lakiapua

lakiasiainsihteeri Juha Keltti
040-56 38 731,
juha.keltti@akl-web.fi

Toimintaryhmät

AKL-Jyväskylä
jyvaskyla@akl-web.fi

AKL-Turku
turku@akl-web.fi

Oletko kiinnostunut AKL-toiminnasta omalla paikkakunnallasi? Ota yhteyttä toimistoon, niin neuvomme!

Muita yhteystietoja

War Resisters' International
5 Caledonian Road,
London N1 9DY, Britain
info@wri-irg.org
http://www.wri-irg.org

Liity jäseneksi

Aseistakieltäytyjäliiton jäseneksi voivat liittyä aseistakieltäytyjien lisäksi kaikki muutkin, jotka kannattavat liiton periaatteita. Perusjäsenmaksu on 10 euroa, alennettu maksu 5e (palveluksessa oleville sivareille, totaali-kieltäytyjille - joiden oikeusprosessi on kesken - ja kaikille maksuvuonna 22 vuotta tai vähemmän täyttävälle). Tukijäsenmaksu on 20 euroa.

Maksa jäsenmaksusi tilille:
800017-750541

Kirjoita viestiaasi nimesi ja yhteystietosi (kuten katuosoitteesi lehteä varten)!

Jäsenmaksuun sisältyy neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Sivari&Totaali-lehti, joka kertoo aseistakieltäytymisestä ja antimilitaristisesta toiminnasta eri puolilla maailmaa.

Osta AKL:n tukituotteita:

UUTUUS: Asa & Toverit: Via Karelia tuplavinyyli 18€ (15€), eksklusiivinen T-paita 25€, juliste 2€.

Tuotteita voi tilata AKL:n keskus-toimistolta (p. 09-7568 2444, 040-836 2786, tilaukset@akl-web.fi). Myös paikan päälle toimistolle voi tulla ostoksille ma tai to klo 14-18. Minimitilaus 4 euroa, jos maksu ei ole tilauksen mukana. Postikulut lisätään hintaan. Pankkiyhteys: Sampo 800017-750541. Jäsenhinnat (suluisa) ovat voimassa vain Helsingin toimistolta ostettaessa.

Tarkemmat tiedot tuotteista AKL:n www-sivuilta.

www.akl-web.fi/yhdistys/myyntituotteet

- Farewell to Arms 4 -CD 5€
- Farewell to Arms 3 -CD 5€
- Kynät 1€
- Sytytin 2€
- Antimilitaristiset T-paidat (katkaistu kivääri, rauhanleijona)
- Perinteinen malli luomu 16€ (14€)
- Miesten ja naisten stretch-t-paita, luomu 16€ (14€)
- Vanhojen mallistojen hajakoot 8€
- Heijastimet 3€
- Reilun kaupan kangaskassi 5€
- Rintamerkit 1€
- Pinssit 2€
- Pamfletit
- Sodalla on lapsen kasvot 1€
- Propagandan takaa 1€
- Jugoslavian väkivallaton vallankumous 1€
- Kirjat
- Aseistakieltäytyjän maailma 3€
- Katkelmia alistumisesta ja vastarinnasta 3€
- + muita kirjoja suomeksi ja englanniksi

AKL on vuonna 1974 perustettu nuorten rauhanjärjestö. Sillä on kaksi roolia: toisaalta se toimii aseistakieltäytyjien etujärjestönä, toisaalta se on kaikille avoin militarismin vastainen järjestö. Sen jäseneksi voivat liittyä ja siinä toimia kaikki iästä tai sukupuolesta riippumatta.

AKL ei usko aseisiin perustuvaan turvallisuuteen. On väärä lähtökohta, että eri valtioiden ja niissä asuvien ihmisten intressit ovat vastakkaiset, että turvallisuus on turvallisuutta toisia valtioita, toisia ihmisiä vastaan. Toisten ihmisten tappaminen tai siihen valmistautuminen ei luo suojaa todellisia uhkia kuten ympäristöongelmia tai köyhyyttä vastaan. Pikemminkin sota ja asevarustelu pahentavat näitä ongelmia tuhaamalla niiden ratkaisemiseen kipeästi tarvittavia taloudellisia ja inhimillisiä voimavaroja. Ihmiskunta voi ratkaista olemassaolonsa ja koti-planeettaansa uhkaavat vaarat vain toimimalla yhdessä.

Aseisiin perustuvan turvallisuuden sijasta AKL haluaa omalta pieneltä osaltaan olla rakentamassa maail-

maa, jossa vallitsee todellinen turvallisuus. Turvallisuus, joka ei perustu aseisiin, vaan siihen, ettei kukaan enää tarvitse aseita. AKL:n toiminnan pohjana on kansainvälinen sodanvastustajien julistus: "Sota on rikos ihmiskuntaa vastaan. Siksi olen päättänyt olla tukematta minkäänlaista sotaa ja kamppailla sotien kaikkien syiden poistamiseksi". AKL näkee sotien syinä ihmisten välisen epätasavertaisuuden ja todellisten vaikutusmahdollisuuksien puutteen. Toisin sanoen se näkee sotien syynä rakenteellisen väkivallan, joka puolestaan luo väkivaltaisia rakenteita - armeijoita. Paitsi että armeijat ovat tulosta rakenteellisesta väkivallasta, ne myös ylläpitävät sitä. Sen takia pidämmekin aseistakieltäytymistä ja antimilitarista toimintaa tärkeänä osana taistelussa oikeudenmukaisemman maailman puolesta.

Aseistakieltäytyjäliitto toimii siivilipalveluksen kehittämiseksi niin, että aseistakieltäytymisestä tulee varteenotettava vaihtoehto yhä useammalle asevelvolliselle, ja tukee totaali-kieltäytymistä.